



Tjänsteskrivelse

Handläggare
Helene Svensson
Tfn 026-17 90 91
helene.svensson@gavle.se

Statsbidrag för habiliteringsersättning

Sammanfattning

Personer mellan 20–67 år som har vissa funktionsnedsättningar, har enligt Lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) rätt till en meningsfull sysselsättning som utgår från personens behov och förutsättningar. Många kommuner betalar ut en mindre ersättning till de personer som deltar i den dagliga verksamheten, en så kallad habiliteringsersättning.

Statsbidraget ska användas för att införa eller höja en låg habiliteringsersättning. Bidraget kan även användas till att bibehålla en nivå på en habiliteringsersättning. Nivån på den tidigare habiliteringsersättningen ska då ha uppnåtts med hjälp av statsbidrag.

Det är tveksamt om Gävle kommun uppfyller något av dessa tre kriterier. Detta beror på att Gävle kommun redan har habiliteringsersättning och ersättningsnivån är relativt hög jämfört med övriga landet. Gävle kommun har inte heller sedan tidigare använt sig av det statliga bidraget till att höja ersättningsnivån. Efter dialog med Socialstyrelsen framkommer det dock att det inte finns några riktlinjer på vad som anses vara låg habiliteringsersättning och att Socialstyrelsen vid en ansökan om statsbidrag inte kommer att ta hänsyn till befintlig nivå.

Ansökan om statsbidrag skall göras till Socialstyrelsen senast 1 juni 2019. Återrapportering av användningen av medel sker under våren 2020. Oanvända medel ska återbetalas till Socialstyrelsen och om medlen inte används i enlighet med syftet kan kommunen bli återbetalningsskyldig.

En fördel med statsbidraget ur brukarperspektiv, är att det ger brukaren mer pengar och kan eventuellt också stimulera till högre närvaro i daglig verksamhet.

En nackdel med statsbidraget för brukare som står nära arbetsmarknaden är att det kan skapa en inlåsnings-effekt med ytterligare en höjning av habiliteringsersättningen. Med en höjd ersättning kan det bli svårt att motivera en brukare till att gå vidare till en anpassad anställning. Detta då de kommer att gå miste om både habiliteringsersättning och bostadsbidrag samt andra bidrag som är kopplade till deras aktivitetsersättning eller sjukersättning.

Inledning

Personer mellan 20–67 år som har vissa funktionsnedsättningar, har enligt Lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) rätt till en meningsfull sysselsättning som utgår från personens behov och förutsättningar. Många kommuner betalar ut en mindre ersättning till de personer som deltar i den dagliga verksamheten, en så kallad habiliteringsersättning. I Gävle kommun varierar ersättningens storlek beroende på antalet timmar som brukaren har deltagit i den dagliga verksamheten. Habiliteringsersättningen är inte skattepliktig och räknas inte som inkomst. Ersättningsnivåerna varierar mellan landets kommuner. Det finns möjlighet för kommunerna att söka statsbidrag för habiliteringsersättning. Syftet med statsbidraget preciseras närmare nedan.

Bakgrund

Frågan om habiliteringsersättning hanterades 2018, men Gävle kommun valde då att inte ansöka om statsbidrag för habiliteringsersättning. Syftet med statsbidraget 2018 var att införa eller höja en låg ersättning för de som deltar i daglig verksamhet enligt LSS § 9:10. Detta var inte aktuellt för Gävle kommun. Frågan är återigen aktuell och denna tjänsteskrivelse ska utgöra beslutsunderlag för ett ställningstagande av Arbetsmarknads- och funktionsrättsnämnden för om Gävle kommun ska söka statsbidrag för habiliteringsersättning eller inte.

Syfte

Syftet med denna tjänsteskrivelse är att utreda fördelar respektive nackdelar utifrån ett brukarperspektiv och ett ekonomiskt perspektiv av att ansöka om statsbidrag för habiliteringsersättning.

Utredning/Yttrande

Idag har enheten för daglig verksamhet (EDV) i Gävle kommun en relativt hög habiliteringsersättning till brukare som är i daglig verksamhet, max 90 kr per dag. Via Socialstyrelsen ges nu kommuner möjlighet att söka statsbidrag för habiliteringsersättning för 2019.

Enligt fördelningsnyckeln från Socialstyrelsen ligger bidraget för habiliteringsersättning för Gävle kommun på drygt 3,7 miljoner kronor för 2019.

Statsbidraget ska användas för att införa eller höja en låg daglig habiliteringsersättning. Bidraget kan även användas till att bibehålla en nivå på en daglig habiliteringsersättning. Nivån på den tidigare dagliga habiliteringsersättningen ska då ha uppnåtts med hjälp av statsbidrag.

Det är tveksamt om Gävle kommun uppfyller något av dessa tre kriterier. Detta beror på att Gävle kommun redan har habiliteringsersättning och ersättningsnivån är relativt hög jämfört med övriga landet. Gävle kommun har inte heller sedan tidigare använt sig av det statliga bidraget till att höja ersättningsnivån. Efter dialog med Socialstyrelsen framkommer det dock att det inte finns några riktlinjer på vad som anses vara låg habiliteringsersättning och att Socialstyrelsen vid en ansökan om statsbidrag inte kommer att ta hänsyn till befintlig nivå.

Återrapportering av användningen av medel sker under våren 2020. Oanvända medel ska återbetalas till Socialstyrelsen och om medlen inte används i enlighet med syftet kan kommunen bli återbetalningsskyldig. Medlen får alltså inte användas till annat än det är tänkta till, de ska komma brukarna tillgodo.

Nuläget

Brukare som deltar i daglig verksamhet enligt LSS § 9:10 får en habiliteringsersättning upp till 90 kr per dag. Habiliteringsersättningen beror på hur många timmar per dag som brukaren deltar i den dagliga verksamheten. Denna ändring infördes fr.o.m. 2017-01-01 då nivåer med ersättning för deltagande från 2 timmar upp till 6 timmar eller mer infördes. Upp till 2 timmar ger en habiliteringsersättning på 30 kr per dag och 6 timmar eller mer ger en habiliteringsersättning på 90 kr per dag. De nya nivåerna har ökat närvaron med cirka 15 %.

Fördelar och nackdelar ur brukarperspektiv och ekonomiskt perspektiv

- En fördel ur brukarperspektiv, är att det ger brukaren mer pengar och kan eventuellt också stimulera till högre närvaro i daglig verksamhet.
- En nackdel för brukare som står nära arbetsmarknaden är att det kan skapa en inlåsningseffekt med ytterligare en höjning av habiliteringsersättningen. Med en höjd ersättning kan det bli svårt att motivera en brukare till att gå vidare till en anpassad anställning. Detta då de kommer att gå miste om både habiliteringsersättning och bostadsbidrag samt andra bidrag som är kopplade till deras aktivitetsersättning eller sjukersättning.
- En nackdel för brukaren vid en tillfälligt höjd habiliteringsersättning är att denne troligtvis kommer att uppleva det som mycket negativt om ersättningen sänks om eller när statsbidraget upphör.

Nedan bifogas en sammanställning av ersättningar runt om i landet.

Sandviken	Halvdag 33 kr	Heldag 47 kr
Bollnäs	Halvdag 18,50 kr	Heldag 37 kr
Hudiksvall	50 kr per dag	
Ockelbo	Halvdag 35 kr	Heldag 70 kr
Karlstad	Halvdag 33 kr	Heldag 47 kr
Västerås	Halvdag 47 kr	Heldag 94 kr
Örebro	Halvdag 40 kr	Heldag 60 kr
Umeå	Halvdag 23 kr	Heldag 46 kr
Sundsvall	Halvdag 3-5 tim 25 kr	Heldag 5 tim el mer 36 kr
Halmstad	Halvdag 40 kr	Heldag 60 kr

Linköping	Faktisk närvaro 10 kr per timme, högst 7 timmar per dag	
-----------	---	--

Gävle kommun bör ha en planering om hur man kan bibehålla den högre nivån för habiliteringsersättning om man rekviderar statsbidraget och statsbidraget sedan upphör. En beräkning baserad på snittnärvaro med 125 dagar per år samt en höjning från 90 kr per dag till 120 kr per dag ger en kostnad på drygt 1,3 miljoner kronor. Detta innebär en höjning med 5:- per timme vilket ger en lägsta ersättning på 40:- för närvaro upp till 2 timmar och max 120:- för närvaro 6 timmar eller mer i den dagliga verksamheten.

Det finns kommuner som väljer att söka bidraget för 2019 men friskriver sig från att bibehålla nivån på habiliteringsersättningen om statsbidraget för habiliteringsersättningen tas bort. Halmstad väljer denna lösning, de kan återgå till nuvarande nivåer på habiliteringsersättningen om statsbidraget försvinner och det inte finns utrymme i budget för att behålla nivån som har uppnåtts med statsbidraget. Det finns också kommuner, t.ex. Uppsala, som rekviderat statsbidraget och betalat ut hela summan i form av extrautbetalningar till brukarna utan att justera den befintliga nivån på habiliteringsersättningen.

Det finns i nuläget inte heller någon sammanställning eller uppföljning av 2018 års utbetalning av statsbidraget. Socialstyrelsen väntas komma med en rapport av resultaten av föregående års statsbidrag för habiliteringsersättning 1 juli 2019.

Magnus Höjjer
Sektorchef
Välfärd Gävle